

Asia: VN/23886/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vuosina 2026-2027 myönnettävästä puhtaan teollisuuden investointien verohyvityksestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua puhtaan teollisuuden verohyvitystä koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki vuosina 2026–2027 myönnettävästä puhtaan teollisuuden investointien verohyvityksestä (investointihyvitys). Kyseessä olisi saman tyyppinen kohdennettu verotuki, kuin vuonna 2025 voimaan tullut verohyvitys eräille suurille ilmastoneutraaliin talouteen tähtääville investoinneille. Investointihyvityksen määrä olisi investoinnin tyypistä riippuen joko 15 tai 20 prosenttia tukikelpoisista investointikustannuksista. Hyvityksen enimmäismäärä olisi 150 miljoonaa euroa konsernia kohden.

Teollisuuden kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja energiatehokkuuden parantamista sekä puhtaan teknologian valmistuskapasiteettia koskevien investointihankkeiden alaraja on 50 miljoonaa euroa. Uusiutuvien liikennepolttoaineiden tuotantoa sekä sähkön pitkäaikaista varastointia ja lämmön kausivarastointia koskeville energiainvestoinneille ei euromääräistä alarajaa ole asetettu, koska CISAF-kehys, jonka puitteissa tuki on myönnettävä, ei salli tällaista alarajaa. CISAF-kehysten mukaan näille investoinneille asetettava kokoraja saa olla enintään 1 MW nimelliskapasiteettia.

Verohyvityksellä pyritään vastaamaan globaalisti kiihtyneeseen valtiontukikilpailuun teollisista investoinneista.

Keskeiset huomiot

Suomen Yrittäjät suhtautuu esitykseen kriittisesti. Verohyvitys suurille nettonollatalouteen siirtymistä tukeville teollisille investoinneille tarkoittaa sitä, että Suomi lähtee haastavasta julkisten talouden tilanteesta huolimatta mukaan suurten EU-maiden aloittamaan valtiontukikilpailuun, jota se on muissa yhteyksissä perustellusti kritisoinut.

Vuoden 2025 verohyvityksen perusteella investointiverohyvityksestä luopuminen vahvistaisi julkista taloutta arviolta noin 2 miljardilla eurolla. Tämä perustuu konservatiiviseen oletukseen, että vuoteen 2027 mennessä, kun hyvityksen on tarkoitus olla voimassa, vähennyksiä haetaan saman verran kuin 2025: vuoden 2025 investointihyvitystä myönnettiin lopulta vuoden 2025 loppuun mennessä 40 hankkeelle noin 2,3 miljardin euron edestä. Koska kyseessä on yhteisöverosta vähennettävä verohyvitys, vaikutus julkiseen talouteen kertyisi keskipitkällä aikavälillä vuodesta 2029 lähtien.

Julkisen talouden tilanne ja valtava sopeutustarve on otettava huomioon aina julkisia tukia harkittaessa. Kaikkien tukipäätösten tulee perustua faktapohjaiseen arvioon ja todennettuun tarpeeseen; jokainen tukieuro kasvattaa riskiä siitä, että muiden toimijoiden verotusta joudutaan kiristämään.

Esitetty verohyvitys kohdentuu käytännössä hyvin suppeaan joukkoon yrityksiä. Hyvitys kohdistuu pääosin suuriin investointihankkeisiin, joista merkittävä osa toteutuisi todennäköisesti myös ilman julkista tukea. Tuki ei siten aidosti lisää investointeja tai kiihdytä siirtymää, vaan toimii pikemminkin jo suunniteltujen hankkeiden kustannusten osittaisena kompensaatina.

Tuen rakenne ohjaa sitä vahvasti suuryrityksille. Investoinnin vähimmäiskoko (50 miljoonaa euroa) rajaa käytännössä pienet ja keskisuuret, usein nopeimmin kasvavat yritykset tuen ulkopuolelle, vaikka tutkimusnäytön perusteella julkisten tukien vaikuttavuus on tyypillisesti suurin juuri näissä yrityksissä. Energiainvestoinneissa euromääräistä alarajaa ei ole. Tämä ei johdu hallituksen halusta laskea tuen alarajaa vaan siitä, että CISAF-kehys ei salli sen asettamista. Hallinnolliset vaatimukset pysyvät myös energiainvestointien kohdalla raskaina.

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus arvioi vuoden 2025 verohyvityksestä, että tuki on luonteeltaan säilyttävä eikä uudistava, ja kohdistuu pääosin jo olemassa oleviin teknologioihin, eikä niiden kasvua edistäville vaikutuksille ole selkeää näyttöä. Samat huomiot pätevät nyt ehdotettuun jatkoon. Tuki kohdistuu pääosin jo olemassa oleviin teknologioihin, jolloin se muistuttaa perinteistä teollisuuspolitiikkaa ilman merkittävää uudistavaa vaikutusta.

Lisäksi hakukriteerit ovat väljiä ja mahdollistavat tuen kohdentumisen tavanomaisiin teollisiin investointeihin, jotka yritykset toteuttaisivat joka tapauksessa. Koska tuelle ei ole asetettu ylärajaa,

kaikki ehdot täyttävät hankkeet ovat oikeutettuja siihen. Tämä tekee valtion verotulomenetysten kokonaismäärästä vaikeasti ennakoitavan ja kasvattaa julkisen talouden riskejä

Soveltamisala ja yritysvaikutukset

Energiainvestointien soveltamisala on kaventunut olennaisesti vuoden 2025 verohyvitykseen verrattuna. Sähkön- ja lämmöntuotanto on rajattu tuen ulkopuolelle kokonaan. Tämä ei johdu CISAF-kehityksen vaatimuksesta, vaan on hallituksen oma päätös hallinnollisiin ja fiskaalisiin syihin vedoten.

Hallitus perustelee rajausta sillä, että nämä sektorit puhdistuvat pitkälti markkinaehtoisesti. Tämä on johdonmukainen perustelu, mutta se pätee yhtä lailla osaan muistakin tuetuista kategorioista. Esityksessä ei ole annettu perustetta sille, miksi mahdollinen markkinaehtoinen kehitys riittää perusteluksi näiden, mutta ei muiden investointien poissulkemiseen. Hukkalämpö- ja sähkökattilahankkeet ovat investointeja, joilla olisi sekä ilmasto- että kilpailukykyvaikutuksia, mutta jotka rajautuvat tuen ulkopuolelle soveltamisalan rajauksen takia.

Teollisuuden kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja energiatehokkuuden parantamista sekä puhtaan teknologian valmistuskapasiteettia koskevien investointihankkeiden kohdalla verohyvityksen kohdistaminen vain mittaluokaltaan suuriin investointeihin vääristää kilpailua erikokoisten puhtaiden teknologioiden kehittäjien välillä. Pk-yritykset, joilla on merkittävä rooli niin kehittäjinä kuin vihreän siirtymän mahdollistajina, jäisivät tuen ulkopuolelle ilman objektiivista perustetta.

Nykyisellään esimerkiksi työkoneiden sähköistämisinvestoinnit rajautuvat tuen ulkopuolelle. Työkoneiden sähköistämistä voitaisiin edistää sisällyttämällä sähköiset työkoneet ja niihin liittyvä sähköinfra nykyisten tai muiden vastaavien investointitukien piiriin. Tämä on vain yksi esimerkki siitä, miten tuen kapea kohdentuminen jättää ulkopuolelle pk-yritysten investointeja, joilla olisi sekä ilmasto- että kilpailukykyvaikutuksia.

Esitysluonnoksen yritysvaikutusarviointi on puutteellinen, eikä vastaa hallituksen esitysten laatimisoheja tai lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Vaikutukset on arvioitu lähes yksinomaan hyvitykseen oikeutetuille yhtiöille; kilpailuvaikutuksia tuen ulkopuolelle jääviin yrityksiin ei ole arvioitu.

Tuen vaikuttavuus

Julkisten tukien vaikuttavuus on tutkimusnäytön perusteella suurin silloin, kun ne kohdistuvat hankkeisiin, jotka eivät toteutuisi ilman tukea ja joissa syntyy uutta teknologiaa, osaamista ja kilpailukykyä. Nyt ehdotettu tuki kohdistuu pääosin suuriin teollisiin investointeihin, joiden tukitarve ja lisäisyys ovat vaikeasti osoitettavissa. Suomen Yrittäjät katsoo, että tukijärjestelmää tulisi kehittää siten, että julkinen tuki ohjautuu nykyistä paremmin hankkeisiin, joissa markkinapuute on selvä ja yhteiskunnallinen hyöty suurin.

Hankkeet, joissa syntyy uutta teknologiaa, osaamista ja kilpailukykyä, ovat tyypillisesti kokoluokaltaan miljoonia euroja, eivät kymmeniä miljoonia. Investoinnin alarajaa tulisi siten laskea selvästi alemmaksi. Merkittäviä nettonollatalouden teollisia investointeja tekevät kaikenkokoiset vihreän teknologian kehittäjät, eikä kilpailuneutraliteetin kannalta ole perusteltua tukea vain tietyn suuruusluokan ylittäviä hankkeita.

Keskittämällä tuki uutta teknologiaa, osaamista ja kilpailukykyä synnyttäviin investointeihin tuen valtiontaloudelliset kustannukset rajoittuvat, vaikka hankkeita olisi enemmän, koska yksittäisten hankkeiden koko on pienempi kuin olemassa olevaan teknologiaan nojaavissa investoinneissa.

Onnistuneissa investoinneissa syntyvä osaamisen kasvu luo pidemmän aikavälin kilpailukykyä sekä kansantalouteen että investoinnin tehneelle yritykselle. Tämän seurauksena valtiontukien vaikuttavuus kasvaa sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

Vaihtoehtoiset instrumentit

Investointiympäristöä voidaan kehittää ja investointeja saada liikkeelle myös tuilla, jotka ovat niin julkisen talouden kuin Suomen pidemmän aikavälin kilpailukykyyn kannalta vähemmän haitallisia kuin esityksen veromalli.

Julkisella pääomasijoittajalla olisi halutessaan hyvät mahdollisuudet saada kannattavia investointeja tehokkaasti liikkeelle. Julkinen pääomasijoittaja voisi edistää investointeja siten, että investointeihin lisättäisiin epäsymmetrisen tuotonjako ja/tai riskinjako. Tällä tavoin julkinen pääomasijoittaja voisi vivuttaa yksityistä pääomaa investointeihin jopa kymmenkertaisesti.

Mallin etuna olisi myös se, että epäsymmetrisestä tuotonjako ja/tai riskinjako huolimatta markkinat arvioisivat investointien kannattavuutta sen sijaan, että investointituki olisi ”automaattinen” kaikille poliittisesti päätetyt tekniset kriteerit täyttävälle hankkeille.

Suomen Yrittäjät

Roope Ohlsbom

ekonomisti

Ohlsbom Roope
Suomen Yrittäjät